

„Naš povjerljiv izvor“ pokazao se je točnim. Vlada odista ozbiljno razmatra oporezivanje kamata. Čini se da će HNS podržati prijedlog usprkos dosadašnjim suprostavljanjima. Ministar financija će ipak, usprkos svima, iznjedriti oporezivanje imovine. Argumentacija kako to ima, uvijek slavna i velika, Njemačka argument koji „tjera neistomišljenike“ u kut.

Prije obrade konkretnog primjera, recimo vašeg štednog uloga od 100.000 kuna, recimo par riječi o značaju i ulozi štednje za gospodarski rast.

Temeljni cilj nositelja ekonomske politike je da se dinamizira gospodarski rast, pri čemu je jedna od temeljnih zadaća - realizacija društvenog proizvoda. Mnogi su se ekonomisti bavili obim problemom, posebice lord J. M. Keynes. Upravo nedovoljna potražnja može biti snažna brana gospodarskom rastu. Dvadesetih godina prošlog stoljeća svijet je bio okrenut sebi što je rezultiralo protekcionizmom. Kada je 29. godine nastupila Velika kriza stvari su postale dramatične po svijetsko gospodarstvu, a najveću cijenu su platili manje razvijene zemlje. Dogovor u Bolonji 22. godine trebao je skončati rat uzajamnim devalvacijama. Velike zemlje, poput Velike Britanije željeći vratiti slavu koju je imala prije Velikog rata platila je dramatičnu cijenu. SAD su dvadesete godine iskoristile maksimalno dinamizirajući potrošnju svojih građana. One su to ostvarile instrumentom zvanog – potrošački kredit. Tako ustrajno formiran balon morao je eksplodirati. Ekslozija je poznata pod nazivom Velika ekonomska kriza.

Svaki se dohodak dijeli na - potrošnju i štednju. Tako glasi glasovita Keynesova jednadžba. Kada je štednja manja od dohotka, slučaj Hrvatske, nema keynesijanizma. Međutim, kada se nacionalna štednja na nacionalnoj razini ne potroši nastaju problemi. Rastu zalihe, pa poduzetnici smanjuju svoju gospodarsku aktivnost, što dodatno smanjuje potražnju i zemlja ulazi u krizu. Keynes nas uči da u tom i takvom slučaju valja država povećati svoju potrošnju kako bi se realizirao društveni proizvod. Za razliku od Keynesa sve vlade primjenjuju ovu terapiju u trenutku kada je kriza tek na vidiku. Svi i svugdje čine sve što je u njihovoj moći kako bi izbjegli krizu. Hrvatski građani mogu sami posvjedočiti gledajući oko sebe koje drame ispisuje kriza.

Umjesto da država potroši neutrošenu štednju, razvijene zemlje čine sve što je moguće kako bi povećali konkurentnost nacionalnog gospodarstva. Neke su u tome više, a neke manje uspješne. Zemlje koje ostvaruju suficit na računu platne bilance zapravo svoju štednju izvoze. Najmoćniji igrač je danas Kina koja sustavno ostvaruje suficit. S druge strane, SAD ostvaruje kronični deficit na tekućem računu platne bilance prema ostatku svijeta. Deficiti se pokrivaju kreditnim zaduženjem. Kina, kao što znamo, izvozi u SAD, gdje jeftin uvoz stabilizira cijene, s

jedne strane, i, s druge strane, kupuje američke obveznice i tako kreditira svoj suficit prema SAD. I dok se je, slučaj SAD, nekima moguće pod vrlo povoljnim uvjetima zaduživati, drugi, kao što je to Lijepa naša, ovise o stanju na kreditnom tržištu. Osobna karata Lijepe naše je zabrinjavajuća što znaju naši kreditori, a posljedica se identificira u povećanju kamatnih stopa.

Na ovim sam stranicama nebrojno puta napisao kako je temeljni problem u Lijepoj našoj nedovoljna nacionalna štednja. (Dodatni je problem što nacionalna štednja uglavnom figurira kao depozit u „domaćim bankama“ pa je u funkciji neke, a ne nacionalne politike.) Činjenica da živimo iznad naših mogućnosti katastrofičari ukazuju godinama. I ne samo da živimo iznad mogućnosti, mi zapravo smanjujemo svoju gospodarsku aktivnost od uspostave samostalnosti i tako dodatno povećavamo deficit na tekućem računu platne bilance. Drama zvana kriza rezultirala je da samo u nekoliko godina ispravili neodrživo stanje na tekućem računu platne bilance. Umjesto deficita na računu roba i usluga u prošloj godini ostvarili smo suficit. Na žalost suficit valja zahvaliti turizmu što nas čini dodatno ranjivom zemljom jer postajemo monokulturna zemlja. Također na ovim stranicama bilo je nebrojno puta riječi kako je monokultura uvijek i svuda opasna. Čak ni zemlje izvoznice nafte nisu razvile svoje gospodarstvo već su prihodima od nafte prikrili svoje stvarno siromaštvo. Ono što je grijeh prošlosti je deficit na računu dohotka koji je danas problem, a sutra, ne promjenimo li svoje ponašanje, može postati drama.

Kada neka zemlja sustavno ostvaruje manju od očekivane potrošnje ili, što je isto, kada se pojave problemi realizacije štednje pribjegava se, između ostalog, oporezivanju dohotku od štednje kako bi se vlasnike dohotka, štednje, destimuliralo da štede. Drugim riječima, smisao oporezivanja štednje je povećanje potrošnje. Interpretacija je ista za porez na dodanu vrijednost. Povećanje poreza na dodatnu vrijednost ima za cilj smanjenje nacionalne potrošnje i povećanje nacionalne štednje. Upravo zato sam zagovarao povećanje stope poreza na dodanu vrijednost na 25%. Kako se ovaj porez u slučaju izvoza odbija to povećanje poreza na dodanu vrijednost ne smanjuje, već povećava, konkurentnu sposobnost nacionalnog gospodarstva. Upravo zato sam, s druge strane, tražio da se poveća neoporezivi dio dohotka na 5.000 kuna, te povрати zaštitna kamata na kapital. Dakle, moja porezna reforma ima za cilj povećati nacionalnu štednju i dinamizirati gospodarski rast.

Nadam se da je navedeno više nego dostatno, pa bi bilo više nego potrebno da se o eventualnom uvođenju poreza na kamatu široko i stručno raspravi.

Da je to tragično, pokazat ćemo na primjeru štednog uloga od 100.000 kuna koji godišnje donosi 2% kamata, te slučajeve kada je inflacija: 0, 2, 4 i 6%, dok je porezna stopa na kamatu 25%. Pogledajmo obračun:

- 2% kamate iznosi 2.000 kuna kako nema inflacije vlasnik depozita dobit će 1.500 kuna a država u ime poreza 500 kuna.

- 2% kamata iznosi 2.000 inflacija iznosi 2% pa će nominalni dohodak iznositi 4% ili 4.000 kuna. Vlasnik depozita dobit će nominalno tri tisuće kuna. Međutim, kako inflacija iznosi 2% naš će vlasnik ostvariti samo 1.000 kuna dohotka. Ali i to je privid. Njegova će se glavnica realno smanjiti, uslijed inflacije, za 1.960,78 kuna pa on neće imati realno na depozitu 100.000 kuna, već samo 98.039,22 kuna. Prema tome, vi ste na gubitku u iznosu od 460,78 kuna.

- Treći slučaj imamo kada je inflacija 4%, a ostali su uvjeti isti. Nominalna će kamata iznositi 6.000 kuna od kojih će državi pripasti po osnovu poreza 1.500 kuna, dok će preostali dio od 4.500 kuna pripasti vlasniku pri čemu je inflacija „popapala“ 4.000 kuna. Vaš depozit sada realno vrijedi svega 96.153,85 kuna pa ste po tom osnovu izgubili 3.846,15 kuna. Sve u svemu vaša zarada od 500 kuna tek je djelomično smanjila vaš realan gubitak, pa ste vi siromašniji za 3.346,15 kuna.

- Četvrti slučaj imamo kada je inflacija 6%. Nominalno dobijate 8.000 kuna. Država putem poreza od nominalne kamate dobije četvrtinu, 2000 kuna, dok vi niste dobili ništa jer nominalni iznos od 6.000 kuna je samo nadoknada za iznos inflacije. Međutim, vaš depozit sada vrijedi svega 94.339,62 kune pa ste izgubili 5.660,38 kuna.

Gore navedeni primjeri pokazuju zašto je njemačka marka, dana euro, postala nacionalna valuta. Poslovne banke svjesne pogibelnih učinaka infalcije odobravaju vam kredite uz valutnu klauzulu iz istih razloga zbog kojih vi štedite u eurima, francima, itd.

Na kraju – u našim uvjetima nije moguće preporučiti uvođenje poreza na kamatu.